

Sayın Nejat Firuz,

İstemlerini İlhan Bey bana aktardı. Kuşkusuz istediğini tam olarak bulabilmenin olanağı yok. Ancak bu konuda FNV'nin yayın organında çıkan ve T. Etty'ninde görüşlerini yansıtan bir yazıyı çevirtip sana yolluyorum. Umarım ki sana bir fikir verebilir.

YASALAR TÜRK SENDİKALARINI BAĞLIYOR,

Türkiye'deki yönetim, çalışmaları yasaklanmış olan DİSK'i vavaş, vavaş, sessizce ve hedefli bir biçimde yoketmeye çalışıyor. Uluslararası tepkilere karşın 70 in üstünde DİSK yöneticisine karşı davalar sürdürülmektedir. FNV ve İnsan Haklarını ve Demokrasiyi Savunma Komitesi bunu Hollanda'da bulunan Türkiye elçisine iletilmişlerdir.

Bu görüşme Türkiye'deki güncel olaylara bağlı olarak yapılmıştır. Askeri yöneticiler Türkiye İşçi Sınıfının çalışmalarında önem kazanan iki yasa tasarısı hazırlamışlardır. Her iki yasa tasarısı işverenlerin, hukukçuların ve tek açık Konfederasyon olan TÜRK-İŞ'in görüşlerine açıktır. Bu hafta yukarıda belirtilen kuruluşların görüş ve eleştirilerini sunacakları son haftadır. Söz konusu yasalar Sendikalar Yasası ve Toplu İş Sözleşmesi Yasasıdır. Yeni Anayasa gibi bu yasalarda Birleşmiş Milletlerin İLO anlaşmalarına aykırıdır. Sendikal çalışmalar yeni Anayasa'da tamamen denetim altında tutulmaktadır. Sendika içi demokrasi ve örgütlenme, idari makamların denetimi altına alınmaktadır. Ayrıca grevlerin yapılmasında hemen hemen olanak dışı hale sokulmaktadır.

BAĞLI (ara başlık)

Toplu İş Sözleşmesi Yasasında sendikal hakları kabaca çiğnemektedir. Grevlerin yasaklandığı iş alanları önemli bir şekilde genişletilmektedir. Sendikalar gelirlerini Devlet bankalarına yatırmak zorundadır. Ve bunun yanında Devlet her yıl sendikaların mali durumlarını ve Yönetim biçimlerini denetleme yetkisine sahip olmaktadır. Genel olarak sendikaların eli kolu bağlanmakta sendikalar çalışamaz hale getirilmektedir. Bu yasaların önlenmesi oldukça güçtür. Generaller geçen yıl yapılan referandumdan sonra daha sağlam bir şekilde yerlerine oturmuşlardır. Birleşik Amerika ve Batı Almanya gibi NATO üyesi ülkeler Türkiye'ye ekonomik yardımlarını genişletmişlerdir. Hollanda hükümetide DİSK davaları ile ilgili zayıf protestolardan ileri gitmemiştir. Bu yüzden Türkiye elçisi ile görüşmek önemli idi.

Bu gelişmelerden oldukça kuskulanan yurt dışında DİSK sözcüsü Yücel TOP Brüksel'den sendikalar ve Türkiye Demokrasi Güçleri ile dayanışmayı arttırmaya çalışmaktadır. Bu yasalarla demokratik ve bağımsız sendikal hareketin çalışma olanağının kaybolacağını belirten Y. Top, sözlerine şöyle devam etmiştir; "Yeni Yeni Anayasa'ya karşı gösterdiğimiz tepki gibi, bu yeni sendikal yasalarada tepki gösteriyoruz. Sendikaların belkemiğini kırmakla cunta demokrasi hareketinin öncülerinin basını kesmeye çalışıyor. DİSK hemen hemen tamamen temizlenmiştir. Diğer sendikalar boşucu bir elbise içine sokulmaya zorlanmaktadır. Karşı mücadele verilmediği takdirde Türkiye'deki milyonlarca işçi temel haklarından yoksun kalacaklardır."

FNV Uluslararası İlişkiler Sorumlusu Tom Etty'de aynı kuskuyu paylaşmaktadır. Kendisi geçenlerde İVVV (UHSK) tarafından Türkiye'ye gönderilen delegasyonun üyelerinden birisiydi. Delegasyon DİSK duruşmalarına katılmış, bunun yanında yargılananların aileleri ve avukatlarıyla görüşmeler yapmışlardır. Türk makamlarıyla da görüşmeler yapmışlardır.

MEZARLIK

"Burada tahmin ettiğimiz iç açıcı olmayan durumların Ziyaretimiz sayesinde tümü ile kanıtlandığını gördük. Şu anda gerçek bir sendikal çalışmadan söz edilemez. Genel görünüm hiçte iç açıcı değil. Büyük bir sessizlik var. Fakat bu sessizlik bir mezarlıkta has olan bir sessizliktir. Her yerde silahlı askerler görülüyor. Yabancılarla konuşmak Türkler için hala yasaktır. Delegasyon sürekli olarak kontrol ediliyordu ve bu bizler için oldukça rahatsız ediciydi.

Delegasyon DİSK duruşmasının nasıl yürütüldüğünü gözleriyle gördüler. Bilindiği gibi hükümet mantık dışı, canice suçlamalarla sendika yöneticilerini mahkum etmek istiyor. İVVV Genel Sekreteri ve delegasyon başkanı John Vanderveken Türk basın mensupları ile yaptığı bir görüşmede, delegasyonun Disk suçlamaları ile ilgili hiçbir delile rastlamadıklarını, sendikacıların sırf görüşleri ve düşünceleri nedeni ile yargılandıkları kararına vardıklarını açıkladı. Başbakan'la yaptığı bir görüşmede de Vanderveken sendikacıların serbest bırakılmaları için ısrarlı talepte bulundu.

İVVV yaptığı açıklamanın Türk basınınca çarpıtılmış bir biçimde yansıtılmasını şiddetle kınamıştır. Türkiye basınında çıkan yazılara göre Vanderveken duruşmaları "tamamen doğru" olarak değerlendirmiştir.

UZAKLASTIRMA (Askıya almak)

Sendikal hak ve özgürlüklerin çiğnenmesinin yanısıra delegasyon, Türk-İş içindeki demokratik güçlerin j"şüphe dışında kaldıklarını" belirtmiştir. Bu, 1981 yılı Ağustos ayında, Cunta ile sıkı ilişkileri olduğu gerekçesiyle İVVV'ce üyeliği askıya alınan Türk iş için çok önemli olabilir. Mayıs ayında sendikanın (Türk-İş) üyelik durumu hakkında İVVV karar alacaktır.

Yücel Top var gücüyle bu ambargonun sürdürülmesi için uğraş vermektedir. "Türk-İş sağcı güçler tarafından yönetilmektedir. Bazı sendikalarda demokrat yöneticilerin varlığını inkar edemeyiz. Fakat bu kişiler hiçbir zaman bir cephe oluşturup, sağcı yönetime karşı savaşım veremezler, sağcı yönetimle işbirliği yapmak ve onu desteklemek kuralını çiğneyemezler. Protestolar ancak formalite gereği yapılmaktadır."

Tom Etty, Y.Top'un kuşkusuna anlayış göstermektedir.

"Y.Top'un korkusu DİSK'in haritadan silinmesidir. Buna karşın Türk-İş içindeki ilerici güçler bizden ısrarla yardım istemektedirler. Bunu kendileri ile yaptığımız uzun konuşmalardan sonra anladık. Bizde kuşkusuz bazı istemlerde bulunuyoruz. Türk-İş'in yeni yasalara göstereceği tepki bizim için bir ölçü olacaktır. Bundan başka kendilerinin DİSK'i desteklemelerini istiyoruz. Örneğin duruşmalara katılmaları ve olumsuz demeçlerden uzak durmalarını istiyoruz."

XXXXX

Değerli Dostum,

Benim burada yaptığım bazı görüşmelerden edindiğim izlenim, Türk-İş'in Mayıs toplantısında üyeliğe kabul edileceği merkezinde toplanıyor. Daha önceki toplantıda bazı ülke sendikalarının (Hollanda, İsve, Danimarka, İngiltere) karşı çıkmaları kararı geciktirdi. Özellikle Alman Sendikaları bu işin başını çekiyor, TÜRK-İŞ'in üyeliğe yeniden kabulü için çalışıyorlar. Bahsi geçen dört ülke sendikalarının karşı çıkması sonucu pek etkileyecek gibi görünmüyor. Kaldiki onların karşı çıkmalarının ölçüsünü de T.Etty'nin görüşlerinden çıkarmak olası.

Ayrıca sana İCFTU'nun bir açıklamasını da yolluyorum.

Selamlar, saygılar.

JUNTA VAST IN ZADEL

buitenland

Wetten knevelen Turkse bonden

Het Turkse regiem is bezig de inmiddels verboden vakcentrale DISK langzaam en geruisloos, maar doeltreffend om zeep te helpen. Ondanks de talrijke internationale protesten gaan de processen tegen meer dan zeventig DISK-leiders door. Dat heeft de FNV samen met het Nederlands comité Mensenrechten Turkije nog eens benadrukt in een gesprek met de Turkse ambassadeur in Nederland.

Dat gesprek vond plaats tegen de achtergrond van actuele gebeurtenissen in Turkije: de militairen hebben twee wetten ontworpen die voor het voortbestaan en het werk van de Turkse arbeidersbeweging van groot belang zijn. Beide wetten liggen voor commentaar bij werkgevers, rechtskundigen en de enige erkende vakcentrale: Türk-İs. Deze week sluit de termijn waarop deze organisaties commentaar kunnen leveren.

Het gaat om de wet op de vakbonden en de wet op het collectief onderhandelen. Net als de nieuwe grondwet zijn deze ontwerpen in strijd met de internationale verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie van de Verenigde Naties (ILO). De vakbeweging wordt in de nieuwe wet in een totaal isolement gedrukt. Allerlei interne aangelegenheden van de vakbeweging, zoals verkiezingen, worden erin voorgeschreven. Bovendien worden stakingen zo goed als onmogelijk gemaakt.

Gebonden

Ook de wet op het collectief onderhandelen bevat grove inbreuken op vakbondsrechten. De al bestaande lijst met sectoren waar niet gestaakt mag worden wordt belangrijk uitgebreid. Vakbonden moeten hun geld onderbrengen bij staatsbanken. En de overheid krijgt de bevoegdheid om financiën en administratie

van de bonden elk jaar te controleren. In grote lijnen wordt de vakbeweging met handen en voeten gebonden aan wetten en voorschriften en het werken wordt hen praktisch onmogelijk gemaakt.

Het zal een hele klus worden om die wetten tegen te houden. De militairen zitten sinds de omstreken volkstemming van vorig jaar november steviger in het zadel dan ooit. NAVO-bondgenoten als de Verenigde Staten en Duitsland hebben hun economische steun aan Turkije uitgebreid. Ook de Nederlandse overheid heeft het gelaten bij enig gepruttel over de DISK-processen. Vandaar het gesprek met de Turkse ambassadeur.

Hoogst bezorgd over deze ontwikkeling is Yücel Top, de internationale vertegenwoordiger van DISK. Vanuit Brussel probeert hij internationale steun voor de vakbeweging en de democratische krachten in Turkije te mobiliseren. Hij vreest dat door deze wetgeving de kansen op democratische, onafhankelijke vakbonden in Turkije verkleinen.

„Tegen deze nieuwe wetten gelden dezelfde bezwaren als tegen de nieuwe grondwet”, zegt Top. „Maar dan in ernstiger mate. Door de ruggegraat van vakbonden te breken hoopt de junta de voorhoede van de democraten te onthoofden. DISK is zo goed als uitgezuiverd, de overige vakcentrales worden in een knellend keurs-

lijf gedwongen. Als er geen tegenactie komt, zullen de miljoenen werknemers in Turkije het voorlopig kunnen vergeten.” Niet minder bezorgd is Tom Etty, FNV-beleidsmedewerker Internationale Zaken.

Hij bezocht Turkije onlangs als deelnemer van een delegatie die het Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen (IVVV) naar Turkije zond. De delegatie bezocht de DISK-processen en sprak met familie en advocaten van de beklaagden. Ook werd overlegd met de Turkse autoriteiten.

Kerkhof

„Het sombere beeld dat wij hier hebben is door dat bezoek helaas volkomen bevestigd”, zegt Etty. „Op dit moment is geen echte vakbondsactiviteit mogelijk. De sfeer is deprimerend. Het is rustig, maar het is de vrede van een kerkhof. Overal zijn gewapende militairen. Het is nog altijd verboden voor Turken om contact te hebben met buitenlanders. De delegatie werd dan ook voortdurend scherp in het oog gehouden en dat was buitengewoon hinderlijk. De delegatie heeft met eigen ogen kunnen waarnemen hoe de processen tegen DISK gevoerd worden. Zo als bekend probeert de overheid de vakbondsleiders uit te schakelen door de meest onwaarschijnlijke criminele aanklachten tegen hen in te dienen. De delegatieleider, IVVV-algemeen secretaris John Vanderveken, liet tegenover Turkse journalisten weten dat de missie geen spoor van bewijs voor die aanklachten had kunnen vinden en dus moest concluderen dat de vakbondsmensen wegens hun opvattingen terecht staan. In een gesprek met de Turkse premier drong Vanderveken op hun vrijlating aan. Het IVVV heeft inmiddels scherp gerea-

geerd op de verminkte manier waarop die uitlatingen in de Turkse pers zijn gekomen. Daar heette het dat Vanderveken het proces „geheel juist” had genoemd.

Schorsing

Naast de algemene conclusie dat in Turkije de vakbondsrechten flagrant worden geschonden is de delegatie ook tot de slotsom gekomen dat de democratische krachten binnen de omstreken vakcentrale Türk-İs „het voordeel van de twijfel verdienen”. Dat kan van grote betekenis zijn voor Türk-İs, dat wegens de al te nadrukkelijke banden met het regiem in augustus '81 door het IVVV-bestuur werd geschorst. In mei moet worden besloten of de bond lid mag blijven.

Yücel Top probeert met man en macht opheffing van de schorsing te voorkomen. „Türk-İs wordt geleid door rechtse krachten. Ik geloof wel dat er in sommige bonden democraten zitten, maar zij zullen geen vuist kunnen maken tegen de geldende lijn: meewerken met en ondersteunen van het regiem. Protesten zijn alleen voor de vorm gedaan.”

Tom Etty kan zich de bezorgdheid van Top voorstellen. „Zijn zorg is dat DISK van de kaart wordt geveegd. Niettemin doen de progressieve krachten binnen Türk-İs een nadrukkelijk beroep op ons. Dat bleek in de uitvoerige gesprekken die we met ze hebben kunnen voeren. En we stellen ook wel degelijk een aantal voorwaarden. De reactie van Türk-İs op de nieuwe wetgeving is een belangrijke toetssteen. Bovendien vragen we hen om steun voor DISK, bijvoorbeeld door de processen te bezoeken en zich te onthouden van negatieve uitlatingen.”